

Jocelyn Davies AC
Cadeirydd y Pwyllgor Cyllid
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Bae Caerdydd
CF99 1NA

24 Hydref 2012

Annwyl Jocelyn

Cyllideb ddrafft Llywodraeth Cymru 2013-14

Clywodd y Pwyllgor Amgylchedd a Chynaliadwyedd dystiolaeth lafar gan Weinidog yr Amgylchedd a Datblygu Cynaliadwy ('y Gweinidog') a'r Dirprwy Weinidog Amaethyddiaeth, Bwyd, Pysgodfeydd a Rhaglenni Ewropeaidd ('y Dirprwy Weinidog') mewn cysylltiad â chyllideb ddrafft Llywodraeth Cymru, ar 18 Hydref 2012. Roedd ein gwaith craffu'n canolbwyntio ar faterion a oedd yn effeithio ar bortffolio ein pwyllgor, ac mae prif gasgliadau'r gwaith craffu wedi'u hamlinellu yn y llythyr hwn, a chyhoeddir hwy ar ein gwefan.

Gobeithio y bydd ein sylwadau o gymorth i'r Pwyllgor graffu'n gyffredinol ar y gyllideb ddrafft. Rydym wedi nodi ein materion allweddol yn unol â'r pedair egwyddor craffu cyllidol a fabwysiadwyd gan eich pwyllgor, sef fforddiadwyedd, blaenoriaethu, gwerth am arian a phroses y gyllideb.

1. Fforddiadwyedd

1.1 Cyllidebau staffio canolog

Bu'r Gweinidog a'r Dirprwy Weinidog yn ymateb i lawer o gwestiynau ynglŷn ag adnoddau, drwy gyfeirio at ba mor bwysig oedd bod cyllid digonol ar gael o gyllidebau canolog adrannau ac o gyllidebau staffio ar lefel Llywodraeth Cymru. Rydym yn pryderu rhywfaint bod nifer o flaenoriaethau Llywodraeth Cymru o ran polisi a blaenoriaethau deddfwriaethol mewn perygl os na all y Gweinidog a'r Dirprwy Weinidog ddod o hyd i ddigon o gyllid i'w darparu. Mae'n bosibl y bydd y Pwyllgor Cyllid am ymchwilio i'r ddibyniaeth hon ar ffynonellau cyllid amhenodol.

1.2 Corff Adnoddau Naturiol

Buom yn holi'r Gweinidog ynghylch faint o adnoddau sydd ar gael ar gyfer y Corff Adnoddau Naturiol yn ei flwyddyn gyntaf ers ei sefydlu. Mae ef wedi rhoi sicrwydd i ni fod digon o adnoddau wedi'u dyrannu ar gyfer uno'r cyrff presennol yn llwyddiannus, ac ar gyfer sicrhau nad oes unrhyw ddirywiad yn y gwasanaeth yn

Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1NA

Cardiff Bay
Cardiff
CF99 1NA

ystod y cyfnod pontio, er gwaetha'r lleihad yn y refeniw sydd ar gael i'r corff newydd o ganlyniad i'r uno yn 2013-14 o'i gymharu â'r adnoddau cyfunedig a oedd ar gael i'r cyrff unigol presennol yn 2012-13. Cyfeiriodd y Gweinidog hefyd at yr arian sydd ar gael i'r Corff Adnoddau Naturiol i ddarparu nifer o ymrwymadau o ran polisi, gan gynnwys cyrraedd targedau bioamrywiaeth.

Dywedodd y Gweinidog wrthym ei fod o'r farn y byddai creu'r Corff Adnoddau Naturiol yn darparu buddion net o £90 miliwn i'r sefydliad dros gyfnod o ddeng mlynedd. Dywedodd y Gweinidog mai cyfrifoldeb y corff newydd, ac nid cyfrifoldeb y Llywodraeth, fyddai monitro ac adrodd ynghylch yr arbedion hyn. Nid yw'n glir a fydd yr arbedion arfaethedig hyn yn arwain at leihad pellach yn yr arian a gaiff y Corff Adnoddau Naturiol yn y blynyddoedd nesaf.

Mae dyraniad y Gweinidog ar gyfer y gyllideb yn 2013-14 yn cynnwys £2 filiwn i ail-strwythuro *Fframwaith yr Amgylchedd Naturiol*. Mae £2 miliwn hefyd yn cael ei dynnu oddi ar linell y gyllideb hon er mwyn ariannu dwy linell newydd y gyllideb mewn cysylltiad â'r amgylchedd naturiol a'r amgylchedd trefol. Dywedodd Matthew Quinn (Cyfarwyddwr yr Amgylchedd a Datblygu Cynaliadwy) wrthym ym mis Mehefin eleni fod arian o fewn y llinell gyllideb hon yn bennaf i dalu costau staff mewn perthynas â pharatoi ar gyfer y Fframwaith Amgylchedd Naturiol am y cyfnod hwnnw. Eglurodd y Gweinidog wrthym ar beth y byddai'r £2 filiwn, sy'n cael ei dynnu o'r llinell gyllideb hon, yn cael ei wario, ond nid oedd sicrwydd beth y byddai'r £2 filiwn a gedwir o fewn y gyllideb hon yn ei ddarparu. Bwriadwn ofyn i'r Gweinidog am ragor o eglurder ynghylch pa ganlyniadau penodol a gaiff eu darparu drwy'r llinell gyllideb hon.

Mae'n bosibl y bydd y Pwyllgor Cyllid am ystyried pa mor fforddiadwy yw cynlluniau Llywodraeth Cymru yn y maes hwn.

1.3 Llongau gorfodi pysgodfeydd

Nododd y Dirprwy Weinidog ei fod ar ganol y cam o greu achos busnes ar gyfer buddsoddi mewn llongau gorfodi pysgodfeydd newydd. Nododd, oherwydd y pwysau sydd ar y Llynges Frenhinol, y bydd yn ofynnol i longau Llywodraeth Cymru batrolio'r ardal o Barth Pysgodfeydd Cymru ar y môr yn ychwanegol at eu tasg bresennol o batrolio dyfroedd mewndirol Cymru. Mae cyfrifoldeb sylweddol yn cydfynd â'r ddyletswydd newydd hon. Gallai methiant i gyflawni camau gorfodi digonol yn yr ardaloedd ar y môr arwain at dorri ymrwymadau o dan y Polisi Pysgodfeydd Cyffredin a'r Cyfarwyddebau Cynefinoedd ac Adar, a allai yn ei dro arwain at achosion tordyletswydd.

Mae penderfyniad eto i'w wneud ynglŷn â chwantwm ar gyfer y cyfalaf sy'n angenrheidiol ar gyfer y buddsoddiad hwn, ac nid oes cyllideb wedi'i hystyried ar gyfer 2013-14. Mae'r Dirprwy Weinidog o'r farn y gall ddod o hyd i arian digonol o fewn ei gyllideb adrannol, sef cyllideb yr Adran Busnes, Menter, Technoleg a Gwybodaeth, neu'n ganolog gan Lywodraeth Cymru. O gofio'r pwysau sydd ar gyllidebau cyfalaf, bydd o ddiddordeb i ni weld sut y bydd y buddsoddiad arfaethedig hwn yn gwneud cynnydd, a disgwyliwn y bydd ffynhonnell y cyfalaf yn cael ei amlinellu'n dryloyw unwaith y bydd wedi'i adnabod.

1.4 Trosglwyddo swyddogaethau pysgodfeydd

Dywedodd y Dirprwy Weinidog wrthym y bydd datganoli pwerau i Gymru yn digwydd ar raddfa eang mewn cysylltiad â chofrestru llongau a rheolaeth o gwotâu. Dywedodd mai'r prif gostau a fyddai'n gysylltiedig â'r trosglwyddo cyfrifoldebau fyddai costau TG. Dywedodd fod ei swyddogion yn datblygu systemau cyfredol i'w gwneud yn addas i'w diben, ac y byddai'r costau hyn yn cael eu talu o fewn dyraniadau ei gyllideb. Byddwn yn monitro gwariant yn hyn o beth yn ofalus. Hefyd, byddwn yn gofyn i'r Dirprwy Weinidog egluro a gaiff y gwaith hwn ei wneud yn y flwyddyn ariannol bresennol neu a fydd angen arian ar ei gyfer yn 2013-14 hefyd.

1.5 Cronfa ddata Adnabod yn Electronig

Mae'r Dirprwy Weinidog wedi ymrwmo i ddatblygu Cronfa Ddata Adnabod Defaid yn Electronig ar gyfer Cymru. Dywedodd y Dirprwy Weinidog wrthym, er nad oedd penderfyniad terfynol wedi'i wneud ynghylch cynllun y gronfa ddata, mae ffigurau dangosol wedi dangos y gall gostio rhwng £2 a £3 miliwn. Dywedodd y Dirprwy Weinidog y byddai ei gyllideb adrannol yn talu'r gost ond nid oedd wedi cynnwys hyn yn ei Gyllideb Ddrafft ar gyfer 2013-14. Dywedodd y Dirprwy Weinidog wrthym fod 80 y cant o'i gyllideb wedi'i hymrwmo i arian cyfatebol y Rhaglen Datblygu Gwledig ac mai cyfran fach yn unig o'i gyllideb oedd yn hyblyg. Byddwn yn monitro'r costau rhagweledig terfynol ar gyfer y cronfeydd data yn ofalus, ac yn gofyn i'r Dirprwy Weinidog roi gwybod i ni am unrhyw newidiadau i ddyraniadau'r gyllideb a gynlluniwyd ar gyfer 2013-14, cyn gynted â phosibl.

2. Blaenoriaethu

2.1 Polisi Morol

Mae'r flaenoriaeth a roddir i'r maes polisi hwn yn ymddangos yn annigonol ac nid yw dull cyllido'r polisi'n cael ei gyflwyno mewn modd tryloyw yn y gyllideb ddrafft.

Er bod cam o fewn cyllideb y Gweinidog ar gyfer darparu'r Polisi Gwarchod Natur a'r Polisi Morol, nid oes un llinell wariant yn y gyllideb sy'n ymdrin â pholisi morol ac nid yw papur y Gweinidog na dogfen Gyllideb Ddrafft Llywodraeth Cymru 2013-14 yn nodi faint o adnoddau a fydd ar gael i weithredu'r polisi morol yn 2013-14.

Wrth gael ei holi am y diffyg blaenoriaeth ac eglurder ymddangosiadol hwn, ymatebodd Matthew Quinn (Cyfarwyddwr yr Amgylchedd a Datblygu Cynaliadwy) drwy ddweud bod £120,000 ar gael i'r Adran ar gyfer darparu polisi morol o dan y llinell weithredu 'Darparu polisi gwarchod natur a pholisi morol'. Nid oes gennym ddim gwybodaeth fwy eglur yn hyn o beth, oherwydd nad yw'r un o'r tair llinell wariant yn y gyllideb, o dan y cam hwn, yn cyfeirio at bolisi morol.

Mae hyn yn is na lefel y tryloywder y byddem yn ei ddisgwyl gan Lywodraeth Cymru. Rydym yn pryderu mwy byth yn sgîl y dystiolaeth a gawsom hyd yma mewn cysylltiad â'n hymchwiliad i bolisi morol yng Nghymru. Dywedodd pob ymatebwr a thyst bron fod diffyg adnoddau Llywodraeth Cymru ar gyfer polisi morol yn fater sy'n achosi llawer iawn o bryder. Byddwn yn cael golwg fwy manwl ar hyn, ond rydym wedi nodi'r pryderon hyd yma at ddibenion craffu ar y gyllideb. Yn sicr, disgwyliwn weld darlun mwy eglur ynglŷn â sut y mae polisi morol yn cael ei gyllido gan Lywodraeth Cymru mewn cyllidebau yn y dyfodol.

3. Proses y gyllideb

3.1 Sylwadau cyffredinol

Eleni, roedd papurau'r gyllideb, a'r dystiolaeth ysgrifenedig a gyflwynodd y Gweinidog a'r Dirprwy Weinidog, yn gliriach ac wedi cael eu cyflwyno'n well. Rydym yn croesawu camau i sicrhau y ceir gwell tryloywder; fodd bynnag, mae llawer o le i wella o hyd yn hyn o beth. Er bod camau wedi'u cymryd tuag at gysylltu cynllunio cyllidol ag amcanion polisi'r Rhaglen Lywodraethu, mae angen gwneud rhagor i sicrhau bod y cysylltiadau hyn yn amlwg. Mae angen rhagor o eglurder er mwyn hwyluso gwaith craffu cyllidol mwy cynhwysfawr, a disgwylwn y bydd gwelliannau pellach yn hyn o beth pan fyddwn yn ail-afael yn y gwaith o graffu cyllidol a chraffu ar gyllideb ddrafft 2014-15 yr hydref nesaf.

3.2 Datblygu cynaliadwy

Dywedodd y Gweinidog fod ei swyddogion wedi gweithio gyda'r tîm cyllidebu strategol i sicrhau bod Datblygu Cynaliadwy yn rhan fwy arwyddocaol o'r broses. Drwy hyn, gofynnwyd i swyddogion o adrannau eraill ddangos sut roedd datblygu cynaliadwy yn cael ei ystyried yn eu cynlluniau gwariant hwy. Rydym yn croesawu'r gwaith hwn a'r gwaith o nodi pa brosiectau a fydd yn cyfrannu tuag at Ddatblygu Cynaliadwy, ym Mhennod 7 o'r Gyllideb Ddrafft. Fodd bynnag, hoffem gael rhagor o dystiolaeth gan Lywodraeth Cymru yn rowndiau'r gyllideb yn y dyfodol, sut y mae datblygu cynaliadwy wedi dylanwadu ar ddyraniadau gwariant. Er enghraifft, hoffem wybod a addaswyd polisiau er mwyn sicrhau canlyniadau mwy cynaliadwy neu a oedd un opsiwn o ran polisi wedi'i ddewis yn hytrach nag opsiwn arall, am resymau cynaliadwyedd. Bydd hyn yn galluogi Llywodraeth Cymru i ddod yn batrwm enghreifftiol o arferion da i sefydliadau sector cyhoeddus eraill. Mae hyn yn bwysig iawn, oherwydd bydd angen i lawer o'r sefydliadau hyn gynnwys datblygu cynaliadwy fel egwyddor sefydliadol ganolog ym mhroses eu cyllidebau, pe bai darpariaethau arfaethedig y Bil Datblygu Cynaliadwy yn dod i rym.

3.3 Ail broffilio cynlluniau'r Rhaglen Datblygu Gwledig

Dywedodd y Dirprwy Weinidog wrthym fod y Comisiwn Ewropeaidd wedi newid y dyddiad cau ar gyfer ymrwymo arian cynlluniau amaeth-amgylchedd amlflwydd, fel Glastir, a'i wario. Tra bod Llywodraeth Cymru yn credu'n flaenorol y gallai wario arian yn 2014-15, yn awr bydd yn orfodol ei fod wedi ymrwymo a gwario'r arian hwn erbyn mis Rhagfyr 2013. Mae hyn, meddai'r Dirprwy Weinidog wrth gloi ei araith, wedi golygu y bydd angen ail broffilio'r arian y cynlluniwyd i'w wario o fewn y Rhaglen Datblygu Gwledig i sicrhau bod y gwariant wedi'i wneud cyn diwedd y rhaglen. Rydym yn pryderu y bydd peidio â gwneud hyn ar frys yn arwain at orfod dychwelyd arian i'r Undeb Ewropeaidd. Felly, byddwn yn gofyn i'r Dirprwy Weinidog am eglurder ynghylch graddfa'r ail broffilio, yr amserlen ar gyfer yr ymarferiad ail broffilio ac am eglurder ynghylch faint o risg sydd, y bydd yn rhaid dychwelyd rhywfaint o arian i'r UE.

4. Gwerth am arian

Er nad y cam craffu ar y gyllideb yw'r cyfnod naturiol yn y cylch craffu cyllidol i asesu gwerth am arian, cawsom ymrwymadau gan y Gweinidog, a'r Dirprwy Weinidog, a fydd yn ddefnyddiol wrth wneud asesiadau gwerth am arian yn y dyfodol.

4.1 Buddsoddi i arbed a'r Corff Adnoddau Naturiol

Cafodd yr Adran Amgylchedd a Datblygu Cynaliadwy arian yn 2012-13 i dalu costau'r seilwaith TG ac Adnoddau Dynol sy'n gysylltiedig â chreu Corff Adnoddau Naturiol. Mae papur ysgrifenedig y Gweinidog yn nodi y bydd yn ofynnol i'r Adran ad-dalu'r arian hwn (refeniw o £1.5 miliwn) yn 2014-15.

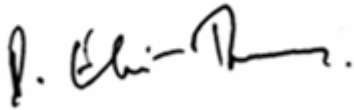
Cadarnhaodd y Gweinidog y bydd arbedion sydd wedi cronni o ganlyniad i sefydlu'r Corff Adnoddau Naturiol yn weladwy o 2014-15 ymlaen, ynghyd â'r ad-daliadau i'r gronfa buddsoddi i arbed.

4.2 Grantiau hybu bwyd

Rhoddodd y Dirprwy Weinidog wybod i'r Pwyllgor fod pob grant a ddyfarnwyd i hybu bwyd yn amodol ar gyflawni amcanion trosiant a chreu swyddi. Dywedodd hefyd ei fod o'r farn y byddai modd edrych ar y darlun byd-eang o ran sut y gellir cyflawni'r amcanion hyn. Mae hwn yn faes y byddwn yn edrych arno eto, ac yn cael y wybodaeth hon gan y Gweinidog gobeithio, ar gyfer ei hystyried ymhellach o ran gwerth am arian.

Gobeithio y bydd y wybodaeth hon yn ddefnyddiol. Efallai y byddwch am wybod y byddwn yn rhannu'r llythyr hwn hefyd â'r Gweinidog a'r Dirprwy Weinidog. Byddwn yn dilyn ambell drywydd a cheisiadau am ragor o wybodaeth i'n cynorthwyo â'n gwaith parhaus o graffu cyllidol.

Yn gywir

Dafydd Elis-Thomas AC
Cadeirydd y Pwyllgor Amgylchedd a Chynaliadwyedd